

Potrava sovy obyčajnej (*Strix aluco*) v mimohniezdnom období vo Východoslovenskej pahorkatine

Diet of the Tawny Owl (Strix aluco) in non-breeding season in Východoslovenská pahorkatina Hills

Martin DANILÁK¹, Ján OBUCH²

¹ ŠOP SR, Správa CHKO Vihorlat, Fraňa Kráľa 1, 071 01, Michalovce, Slovensko; email: martin.danilak@soprs.sk

² Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská 4, 031 01, Liptovský Mikuláš, Slovensko

Abstract. In this study, we present the results of analyses of tawny owl (*Strix aluco*) pellets collected from three locations in the East Slovak Hills. The owls used daytime shelters in buildings (a stable attic and abandoned wine cellars) for varying periods between 2013 and 2024. In total, we identified 1,491 prey items in the food remains, including 21 species of mammals (*Mammalia*, 49.9%), 34 species of birds (*Aves*, 7.7%), and 2 species of amphibians (*Amphibia*, 1.0%). An exceptionally high proportion of the diet consisted of invertebrates (*Evertebrata*, 46.2%), particularly orthopterans (*Orthoptera*, 36.5%), with crickets (*Gryllus* sp.) being recorded in the pellets from the village of Priekopa from autumn 2014 to summer 2015. This represents an extraordinary dietary specialization of the tawny owl, which has not been previously recorded in Slovakia.

Key words: generalist, foraging ecology, *Gryllus*, mammals, anthropic environment

Úvod

Potrava sovy obyčajnej (*Strix aluco*) bola na Slovensku pomerne dobre preskúmaná. Patrí medzi druhy sov s najpestrejšou druhovou skladbou koristi (Obuch 2011). Predstavuje druh autochtónnych listnatých a zmiešaných lesov, ktorý je adaptabilný na rôzne potravné zdroje a rôzne podmienky prostredia (Obuch 2003, 2004). Sova obyčajná je generalista, ktorého zloženie potravy odráža ponuku biotopov, momentálnu potravnú ponuku, v menšej miere aj individuálne preferencie (Obuch 1992, Zalewski 1994, Balčiauskienė & Naruševičius 2006). V prirodzených podmienkach lesov sú najpočetnejšie zastúpenou triedou cicavce a ich podiel sa pohybuje medzi 61 % (Obuch 1997) až 96,3 %

(Červený & Obuch 1988). V listnatých lesoch strednej Európy tvorí hlavnú zložku koristi hrdziak lesný (*Clethrionomys glareolus*) a ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*) (Jędrzejewski et al. 1996, Obuch 1997, 2002, 2011). V Európe sa v potrave sovy obyčajnej smerom na severovýchod zvyšuje percentuálne zastúpenie druhov podčelade Arvicolinae a ubúda druhov z čeľade Muridae, nakoľko boreálne druhy hrabošov v týchto oblastiach dominujú nad myšovitými hlodavcami (Žmihorski et al. 2008). V rokoch s nízkou početnosťou hlodavcov predstavuje čeľaď Soricidae alternatívnu skupinu lovených druhov (Korpimäki & Norrdahl 1989, Jędrzejewski et al. 1996). Vo výnimočných prípadoch sova loví aj netopiere a vytvára sa špecializácia na túto skupinu (Obuch 2011),

kedy ich loví v skalných štrbinách a vchodoch do jaskýň (Obuch 1998). Vtáky tvoria 1,1 % (Balčiauskienė et al. 2006) až 8,4 % (Danko 1989). V urbánnom prostredí to môže byť až 27,5 % (Obuch 2011). Z bezstavovcov sú početnejšie zastúpené slizniaky (Limacidae, 31,1 %) v stredných horských polohách (Obuch 2011) a chrobáky (Coleoptera, 3,5 %) (Obuch 2011) s častejším výskytom v teplejších lesoch nížin a pahorkatín. Cieľom štúdie je prispieť k poznatkom o potrave sovy obyčajnej vo Východoslovenskej pahorkatine a poukázať na neobvyklú krátkodobú špecializáciu na lov rovnokrídlavcov.

Materiál a metodika

Skúmané lokality

Materiál sme zbierali v troch lokalitách (1. Priekopa, 2. Porúbka a 3. Zemplínska Teplica) vo Východoslovenskej pahorkatine. Lokalita v obci Priekopa (N 48°45'2.275", E 22°15'54.967"; 250 m n. m.) predstavovala opustenú maštal bývalého poľnohospodárskeho družstva, ktorej povalu využívala sova obyčajná ako denný úkryt. Maštal sa nachádza na okraji obce v tesnej blízkosti trvalých trávnych plôch, ktoré sú každoročne kosené. V okolí sa nachádzajú aj sukcesne zarastajúce lúky, orná pôda, záhrady, remízky a les. Lokalita pri obci Porúbka (N 48°43'41.461", E 22°14'56.058"; 150 m n. m.) je opustená vínná pivnica, vybudovaná vo svahu. Vchod do pivnice nepravidelne využívala sova obyčajná na odpočinok. Pivnica sa nachádza v listnatom lese vo veku do 50 rokov. Nižšie, rovinate časti lesa s prevahou jelše lepkavej (*Alnus glutinosa*) v blízkosti menšieho vodného toku, tvoria charakter lužného lesa. Svah, v ktorom je vybudovaná pivnica, je porastený hrabom obyčajným (*Carpinus betulus*), dubom zimným (*Quercus petraea*), čerešňou vtáčou (*Cerasus avium*), v podrade s lieskou obyčajnou (*Corylus avellana*) a inými teplomilnými druhmi drevín. Širšie okolie predstavuje intenzívne obrábaná orná pôda a záhrady na okraji obce. Lokalita pri obci Zemplínska Teplica (N 48°38'45.433", E 21°33'2.116"; 265 m n. m.) je veľmi podobná

prechádzajúcej lokalite. Ide o opustenú pivnicu, ktorá sa nevyužíva a vchod do nej je zabezpečený mrežou. Vývržky sovy obyčajnej sa nachádzali asi 7 m od vchodu, kde sova odpočívala vo výklenku. Porasty v okolí pivnice sú staré 55 až 105 rokov, s prevahou duba zimného s prímiesou borovice lesnej (*Pinus sylvestris*), vtrúsene buka lesného (*Fagus sylvatica*) a smrekovca opadavého (*Larix decidua*). Pivnica sa nachádza na okraji záhrady s ovocným sadoom a pasienkom. Širšie okolie tvorí intenzívne využívaná poľnohospodárska orná pôda.

Zber a spracovanie vývržkov

Vývržky a zvyšky potravy boli v lokalite Priekopa zbierané v roku 2013 (1x); 2014 (3x); 2015 (5x); 2023 (1x) a 2024 (1x). Dokopy bolo vykonaných 11 zberov vývržkov. V lokalite Porúbka boli vývržky zbierané v roku 2016 (1x); 2017 (6x); 2018 (1x); 2023 (1x) a 2024 (1x), t. j. dokopy 10 zberov. V pivnici v Zemplínskej Teplici boli zbierané iba jedenkrát v roku 2023.

Zloženie potravy sovy obyčajnej bolo zisťované analýzou vývržkov, zvyškov potravy zbieraných na miestach denného úkrytu. Vzorky sme spracovávali zaliatím 5% horúceho roztoku NaOH na jednu hodinu (Obuch 2011). Po rozložení srsti a peria sme vzorku premývali pod tečúcou vodou v hustom site a následne sme zbierali jednotlivé segmenty: z povrchu plávajúce časti tiel hmyzu a z dna kostrové zvyšky a lišty slizniakov. Následne bol materiál triedený na determináciu. Vytriedili sme maxilly a mandibuly cicavcov, pri krtoch (*Talpa europaea*) aj humerus. Pri vtákoch boli triedené rostrum, humerus, tarsometatarsus a metacarpus, os ilium pri žabách. Pri bezstavovcoch boli triedené hlavy chrobákov a čeluste rovnokrídlavcov. Zakrpatené chrbtové lišty slúžili na determináciu slizniakov. Cicavce boli určované do úrovne druhu pomocou kľúča (Anděra & Horáček 2005, Baláž et al. 2013) a porovnávacieho kostrového materiálu. Vtáky boli určené iba pomocou vlastného porovnávacieho materiálu, žaby podľa práce Engelmann et al. (1993). Slizniaky boli určené iba na úroveň čelade a niektorý hmyz do úrovne radu, s výnimkou rovnokrídlavcov, kde niektoré boli určené do úrovne rodu.

Štatistická analýza

Porovnávanie výsledkov medzi lokalitami a sezónami bolo vyhodnotené metódou Výrazných odchýlok od priemeru (MDFM) (Obuch 2001). V tabuľkách sú výrazné odchýlky označené znamienkami + a -. Diagnostické druhy s výraznými plusovými odchýlkami vytvárajú bloky, ktoré sú orámované plnou čiarou. Poradie druhov v hornej časti tabuliek je usporiadané podľa podobnosti plusových odchýlok diagnostických druhov. V dolnej časti tabuliek sú početnejšie druhy bez výrazných odchýlok usporiadané podľa ich klesajúcej dominancie. Ostatné menej početné druhy sú uvedené mimo tabuľky.

Výsledky a diskusia

Celkovo bolo v 22 vzorkách potravy z troch lokalít (zbierané od októbra 2013 do novembra 2024) identifikovaných 1491 kusov koristi patriacich 21 druhom cicavcov (Mammalia, 49,9 %), 34 druhom vtákov (Aves 7,7 %) a 2 druhom žiab (Amphibia, 1,3 %) (tab. 1). Z bezstavovcov boli zistené slizniaky (Limacidae, 2,4 %) a z hmyzu blanokrídlowce (Hymenoptera, 0,5 %), chrobáky (Coleoptera, 1,6 %) a rovnokrídlowce (Orthoptera, 36,5 %). V celkovom materiáli podľa počtu koristi majú dominantné postavenie rod svrček (*Gryllus* sp. 34,1 %) hraboš poľný (*Microtus arvalis*, 17,3 %) a ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*, 12,4 %). Najmenším uloveným druhom cicavca bola bielozubka krpatá (*Crocidura suaveolens*) a najväčším mladý zajac poľný (*Lepus europaeus*). Veľkostné rozpätie ulovených druhov vtákov bolo od králiká (*Regulus* sp.) po hrdličku poľnú (*Streptopelia turtur*) a sojku obyčajnú (*Garrulus glandarius*).

V potrave z obce Priekopa bolo zistených 18 druhov cicavcov zo 6 čeľadí (Gliridae, Cricetidae, Muridae, Soricidae, Talpidae a Vespertilionidae). Z vtákov bolo zastúpených 26 druhov z 8 čeľadí (Columbidae, Sylviidae, Muscicapidae, Turdidae, Paridae, Fringillidae, Ploceidae a Sturnidae). Z obojživelníkov boli zistené dva druhy žiab: skokan hnedý (*Rana temporaria*) a skokan zelený (*Pelophylax* cf. *esculentus*). Popri dominantných *Gryllus* sp.

(47,3 %) bol početne zastúpený *Microtus arvalis* (18,7 %) (tab. 1).

V potrave z obce Porúbka bolo zistených 13 druhov cicavcov z 5 čeľadí (Muridae, Cricetidae, Gliridae, Talpidae a Soricidae). Bolo zistených 8 druhov vtákov a dva druhy žiab: skokan hnedý (*Rana temporaria*) a skokan zelený (*Pelophylax* cf. *esculentus*). Dominovali druhy *Apodemus flavicollis* (23,1 %) a *Apodemus agrarius* (28,5 %) (tab.1).

Z obce Zemplínska Teplica bolo zistených 17 druhov cicavcov zo 7 čeľadí (Gliridae, Cricetidae, Muridae, Leporidae, Soricidae, Talpidae a Rhinolophidae). Zistených bolo 14 druhov vtákov z čeľadí (Picidae, Sylviidae, Turdidae, Paridae, Sittidae, Troglodytidae, Fringillidae a Corvidae) a 2 druhy obojživelníkov. Dominovali *Apodemus flavicollis* (33,9 %) a *Microtus arvalis* (12,6 %) (tab.1).

Pri porovnaní sledovaných lokalít metódou MDFM vidíme nadpriemerné zastúpenie rodu *Gryllus* sp. v potrave sovy obyčajnej v obci Priekopa (tab. 1). V obci Porúbka boli nadpriemerne lovené drobné cicavce ako *Apodemus flavicollis*, *Apodemus agrarius*, *Rattus norvegicus* a Limacidae spp. Najvyššiu hodnotu diverzity potravy sme zaznamenali v obci Zemplínska Teplica, z dôvodu podpriemerného zastúpenia dominantného *Microtus arvalis* a nadpriemernej početnosti cicavcov: *Apodemus flavicollis* a *Glis glis*, ale tiež *Pelophylax* cf. *esculentus* a Coleoptera spp. (tab.1).

Porovnanie jednotlivých zberov v obci Priekopa naznačuje značnú dynamiku v zložení potravy sovy obyčajnej (tab. 2). V prvých dvoch zberoch z roku 2013 a augusta 2014 bol nadpriemerne lovený *Microtus arvalis*. V novembri 2014 došlo k nadpriemernej konzumácii dvoch druhov skupiny Orthoptera. V decembri 2014 boli na lokalite nadpriemerne lovené *Micromys minutus* a druhy skupiny Limacidae. Výskyt *Gryllus* sp. doznieva v zbere z roku 2015, kedy sova túto lokalitu opustila. V zberoch z Porúbky z rokov 2016 až 2018 a z roku 2023 stále v rovnakom pomere dominujú *Apodemus flavicollis* a *Apodemus agrarius*, v roku 2024 *Apodemus agrarius* spolu s *Microtus arvalis* (tab. 2).

Tab.1. Porovnanie potravy sovy obyčajnej (*Strix aluco*) z troch lokalít vo Východoslovenskej pahorkatine.**Table 1.** Comparison of diet of *Strix aluco* from three sites of the Východoslovenská pahorkatina Hills

Lokality / Sites	1		2		3		Suma	%	
Druh / Species	1+	509	4-	0	5-	0	509	34,1	
<i>Gryllus</i> sp.	1-	51	2+	53	1-	10	114	7,7	
<i>Apodemus agrarius</i>		14	1+	9		2	25	1,7	
<i>Rattus norvegicus</i>		22	1+	10		3	35	2,4	
Limacidae		64	1+	43	2+	78	185	12,4	
<i>Apodemus flavicollis</i>	1-	1			1+	13	14	0,9	
<i>Glis glis</i>	1-	3		5	1+	7	15	1,1	
<i>Pelophylax cf. esculentus</i>	1-	7		1	1+	16	24	1,6	
Coleoptera	1-	0		5		6	11	0,7	
<i>Clethrionomys glareolus</i>		29	1-	0		7	36	2,4	
<i>Crocidura suaveolens</i>		201		28	1-	29	258	17,3	
<i>Microtus arvalis</i>		21					21	1,4	
<i>Tettigonia viridissima</i>		11		2		4	17	1,1	
<i>Muscardinus avellanarius</i>		13		1		2	16	1,7	
<i>Parus major</i>		14		2			16	1,7	
<i>Apodemus microps</i>		6		5		4	15	1,7	
<i>Micromys minutus</i>		6		1		6	13	0,9	
<i>Turdus philomelos</i>		6		4		3	13	0,9	
<i>Crocidura leucodon</i>		8		4			12	0,8	
<i>Mus cf. musculus</i>		8				2	10	0,7	
<i>Erithacus rubecula</i>		5		1		4	10	0,7	
<i>Fringilla coelebs</i>		6		2		2	10	0,7	
<i>Turdus merula</i>		9					9	0,6	
<i>Tetrix</i> sp.		3				5	8	0,5	
Hymenoptera		5		1		1	7	0,5	
<i>Apodemus sylvaticus</i>		4		1		1	6	0,4	
<i>Talpa europaea</i>		2				4	6	0,4	
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		6					6	0,4	
<i>Passer domesticus</i>		1-	423	1+	158	1+	164	745	49,9
Mammalia, 21 druhov / species		76		9		1+	29	114	7,7
Aves, 34 druhov / species	1-	5	1+	7	1+	8	20	1,3	
Amphibia	1+	571	3-	12	2-	29	612	41,1	
Vertebrata		1075		186		230	1491	100	
Suma		2,1		2,3		2,7	2,5		
H'									

Lokality/Sites: 1 - Priekopa, 2 - Porúbka, 3 - Zemplínska Teplica.

Ostatné druhy (lokality č.-počet) / Other species (Site No.-abundance):

Sorex araneus (1-3; 3-1), *Neomys anomalus* (1-1; 2-1; 3-1), *Rhinolophus ferrumequinum* (3-1), *Nyctalus noctula* (1-2), *Lepus europaeus* (3-1), *Cricetus cricetus* (1-1), *Microtus subterraneus* (1-2; 3-2), *Streptopelia decaocto* (1-1), *Jynx torquilla* (3-1), *Alauda arvensis* (2-1), *Acrocephalus* sp. (1-1), *Curruca communis* (1-1), *Curruca nisoria* (1-1), *Sylvia atricapilla* (1-5), *Phylloscopus collybita* (3-1), *Regulus* sp. (1-1), *Muscicapa striata* (1-1), *Ficedula albicollis* (1-2), *Saxicola rubetra* (1-2), *Phoenicurus ochruros* (1-1), *Turdus pilaris* (1-3), *Turdus viscivorus* (3-1), *Turdus* sp. (1-1), *Cyanistes caeruleus* (1-1; 3-1), *Poecile palustris* (3-1), *Sitta europaea* (3-1), *Troglodytes troglodytes* (3-1), *Fringilla montifringilla* (1-1), *Carduelis carduelis* (1-1), *Spinus spinus* (1-1), *Chloris chloris* (1-1), *Pyrrhula pyrrhula* (2-1), *Passer montanus* (1-4; 2-1), *Sturnus vulgaris* (1-1), *Garrulus glandarius* (2-1; 3-1), *Aves* sp. juv. (3-1), *Rana temporaria* (1-2; 2-2; 3-1), Orthoptera sp. (3-5), Dermaptera sp. (2-1)

Legenda a doplňujúce informácie k tabuľke 2. / Legend and supplementary information for Table 2.

Lokality/Sites: Priek – Priekopa, Por – Porúbka

Vzorka č./Sample No.: 1 - Priekopa, 29.10.2013, 2 - Priekopa, 18.8.2014, 3 - Priekopa, 29.11.2014, 4 - Priekopa, 1.12.2014, 5 – Priekopa 2015, suma zberov 1.1.2015, 1.2.2015, 1.3.2015, 11.5.2015, 12.7.2015, 6 - Porúbka, zima 2016 – 2017, suma zberov 24.12.2016, 28.1.2017, 26.2.2017, 7 - Porúbka, zima 2017 – 2018, suma zberov 28.10.2017, 4.11.2017, 18.11.2017, 26.12.2017, 21.1.2018, 8 - Priekopa, 14.2.2023, 9 - Porúbka, 15.11.2023, 10 - Porúbka, 15.11.2024.

Ostatné druhy (lokality-počet) / Other species (Site No.-abundance):

Sorex araneus (3-2; 5-1), *Neomys anomalus* (1-1; 10-1), *Nyctalus noctula* (3-2), *Glis glis* (2-1), *Cricetus cricetus* (5-1), *Microtus subterraneus* (1-2), *Streptopelia decaocto* (3-1), *Alauda arvensis* (10-1), *Acrocephalus* sp. (3-1), *Curruca communis* (2-1), *Curruca nisoria* (2-1), *Regulus* sp. (3-1), *Muscicapa striata* (5-1), *Ficedula albicollis* (4-2), *Saxicola rubetra* (3-2), *Phoenicurus ochruros* (3-1), *Turdus pilaris* (3-1; 5-1; 8-1), *Turdus* sp. (1-1), *Cyanistes caeruleus* (5-1), *Fringilla montifringilla* (5-1), *Carduelis carduelis* (5-1), *Spinus spinus* (3-1), *Chloris chloris* (4-1), *Pyrrhula pyrrhula* (6-1), *Coccothraustes coccothraustes* (4-1; 5-1), *Sturnus vulgaris* (4-1), *Garrulus glandarius* (10-1), *Rana temporaria* (2-1; 5-1; 10-2), Hymenoptera sp. (5-1; 8-2), Dermaptera sp. (10-1)

Tab. 2. Poitrava sovy obyčajnej (*Strix aluco*) v Priekope a v Porúbke počas rokov 2013 až 2024.
 Table 2. Diet of the Tawny Owl (*Strix aluco*) at Priekopa and at Porúbka during the years 2013 to 2024.

Lokality / Sites	Priek 2013	Priek Aug 2014	Priek Nov 2014	Priek Dec 2014	Priek 2015	Por 2016 2017	Por 2017 2018	Priek Fe 2023	Por Nov 2023	Por Nov 2024	Suma %
Mesiac-Rok / Month-Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Suma %
Vzorok č. / Sample No.											
Druh / Species											
<i>Microtus arvalis</i>	1+	1+	1-	16	29	1-	0	1-	2	1+	229 18,2
<i>Apodemus flavicollis</i>	1+	1-	1-	9	8	2+	15	1+	3	1+	107 8,5
<i>Crocodyura suaveolens</i>		1+	1-	5	8				1		29 2,3
<i>Gryllus</i> sp	3-	0	1+	2-	51	2-	0	2-	0	4-	509 40,1
<i>Tettigonia viridissima</i>			1+	8							21 1,7
<i>Micromys minutus</i>			1-	1+							1 0,9
Limacidae sp.			1-	5		2			2		1 11 0,9
<i>Apodemus agrarius</i>	2	6	1-	8	11	1+	8	1+	0	1+	32 2,5
<i>Apodemus microps</i>		3	1-	5	4				1	1	16 1,3
<i>Rattus norvegicus</i>			1-	4	5	1	1	1	1	2	23 1,8
<i>Erithacus rubecula</i>		2	1-	1	5						8 0,6
<i>Parus major</i>		3	6	3	1	1					14 1,1
<i>Muscardinus avellanarius</i>	1	3	4	2	1				2		13 1,3
<i>Mus cf. musculus</i>			3	2	3	1				3	12 0,9
<i>Crocodyura leucodon</i>	1	1	2		1	1		1		3	10 0,8
<i>Tetrix</i> sp.			9								9 0,7
<i>Coleoptera</i> sp.			1	1	2			3			8 0,6
<i>Turdus merula</i>		1	1	1	3					2	8 0,6
<i>Pelophylax cf. esculentus</i>			1	1	1		1			4	8 0,6
<i>Turdus philomelos</i>		3		1	2					1	7 0,6
<i>Passer domesticus</i>	3	2	1		1					6	6 0,5
<i>Apodemus sylvaticus</i>		1	1	2	1					1	6 0,5
<i>Fringilla coelebs</i>		3	1	1						1	6 0,5
<i>Talpa europaea</i>		4								1	5 0,4
<i>Clethrionomys glareolus</i>			1	1	2	3	1		1		5 0,4
<i>Sylvia atricapilla</i>		1	2	1	2						5 0,4
<i>Passer montanus</i>			2	1				1		1	5 0,4
Mammalia	1+	44	1+	58	73	1+	18	1+	46	1+	581 46,1
Aves	4	1+	1-	14	19	2	0	2	0	0	7 85 6,7
Amphibia	0	0	1-	1	2	0	1	0	0	0	6 12 0,9
Evertebrata	3-	0	4-	1-	54	2-	9	2-	5	2-	3 583 46,2
Suma	48	91	642	93	148	33	28	53	34	91	1261 100
H'	1,4	2,2	1,4	2,8	2,4	1,6	1,4	1,4	1,6	2,3	2,3

Čiastočné výsledky z obcí Priekopa a Porúbka boli spracované (Danilák & Obuch 2019). V zberoch z Priekopy a z Porúbky sme nachádzali na mieste denného úkrytu sovy obyčajnej pomerne malé množstvá vývržkov a po niekoľkých rokoch jej návrat na rovnaké miesto. Sova obyčajná sa dlhodobo zdržuje v jednom teritóriu, v ktorom využíva niekoľko denných úkrytov rôzne často (Hudec 1983). Obuch (2011) nachádzal jej vývržky na niektorých miestach po dlhú dobu (aj 20 a viac rokov) s väčším množstvom vývržkov. Fidelita a miera využívania denného úkrytu pravdepodobne závisí na vhodnosti jej denného úkrytu a vyrušovania ľudskou činnosťou. V prípade Priekopy sa sova vrátila na povalu maštale na krátku dobu po ôsmich rokoch. V Porúbke sova znova využívala úkryt v pivnici po piatich rokoch krátku dobu v roku 2023, ale väčšie množstvo vývržkov sme tam našli v jeseni 2024.

V práci Danko (1989) sú uvádzané sumárne výsledky z 59 zberov vývržkov sovy obyčajnej z východného Slovenska, v ktorých dominujú cicavce (Mammalia, 85,1 %), hlavne *Apodemus* sp. a *Microtus* sp. podobne, ako v našej práci z 3 lokalít. Taktiež zastúpenie Aves (8,4 %), je podobné našim výsledkom. Zistil aj zastúpenie Amphibia (4,1 %), nakoľko niektoré lokality boli v blízkosti mokradí. Svedčí o tom aj výskyt rakov na štyroch miestach. V Zemplínskej Teplici sme v potrave sovy zaznamenali aj jedného jedinca podkovára veľkého (*Rhinolophus ferrumequinum*), ktorého sova pravdepodobne ulovila v pivnici, nakoľko v nej netopiere (Chiroptera) aj zimujú resp. vyskytujú sa počas celého roka v rôznych počtoch. Podobná, ale menšia pivnica bola aj v Porúbke, kde sa takisto vyskytujú netopiere, ale v potrave sovy sme nezaznamenali žiadny druh. Sovy dokážu práve takéto miesta využívať a špecializovať sa na lov netopierov ako pomerne dostupnej koristi v lokalite (Kowalski & Lesinski 1990, Obuch 1998). Obuch (2011) definoval 7 základných typov potravy sovy obyčajnej (A – z nižších polôh, B – zo stredných horských polôh, C – z chladnejších a vlhších častí pohorí, D – s vysokým podielom netopierov (Chiroptera), E – s vysokým podielom slizniakov, F – z nížinných lužných lesov, G – z antropicky silne ovplyvneného prostredia, ktoré delí

na podtyp G1 – s dominanciou hraboša poľného a G2 – vysoká diverzita koristi). Práve pri type F z lužných lesov uvádza vysoké zastúpenie žiab (Amphibia, Reptilia, Pisces, 40,2 %), na východnom Slovensku z blízkosti riek Latorica a Tisa. Podľa tejto práce výsledky z Priekopy možno zaradiť do typu G1 z antropicky silne ovplyvneného prostredia s dominanciou hraboša poľného. Výnimočná pre túto lokalitu je ale vysoká dominancia rovnokrídlovcov v sezóne 2014 až 2015, aká nebola doposiaľ v potrave sovy obyčajnej na Slovensku nikde zaznamenaná. Poláček et al. (2012) zistil v potrave z mestského prostredia Banskej Bystrice a lesného prostredia Kremnických vrchov 2% zastúpenie rovnokrídlovcov. Vysoký podiel hmyzu je typický pre potravu kuvika obyčajného *Athene noctua* (Obuch & Kürthy 1995, Obuch & Krištín 2004). Výsledky z obcí Porúbka a Zemplínska Teplica s dominanciou druhov rodu *Apodemus* možno v zmysle potravného typu podľa Obucha (2011) zaradiť do typu A z nižších polôh Slovenska. Dlhodobá vysoká dominancia druhu *Apodemus agrarius* je však charakteristická len pre lokality na východnom Slovensku.

Podakovanie

Za determináciu rovnokrídlovcov ďakujeme Antonovi Krištínovi z ÚEL SAV vo Zvolene, za konštruktívne pripomienky k rukopisu ďakujeme Mgr. Filipovi Tulisovi, PhD. z UKF v Nitre a recenzentom.

Literatúra

- ANDĚRA M. & HORÁČEK I. 2005: Poznáváme naše savce. — Sobotáles, Praha.
- BALÁŽ I., AMBROS M., TULIS F., VESELOVSKÝ T., KLIMANT P. & AUGUSTINIČOVÁ G. 2013: Hlodavce a hmyzožravce Slovenska — Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta prírodných vied, Nitra.
- BALČIAUSKIENĖ L. & NARUŠEVIČIUS V. 2006: Coincidence of small mammal trapping data with their share in the Tawny Owl diet — Acta Zoologica Lituanica 16: 93–101.
- BALČIAUSKIENĖ L., JOVAIŠAS A., NARUŠEVIČIUS V., PETRAŠK A. & SKUJA S. 2006: Diet of Tawny Owl (*Strix aluco*) and Long-eared Owl (*Asio otus*) in Lithuania as found from pellets. — Acta Zoologica Lituanica 16: 37–45.

- ČERVENÝ J. & OBUCH J. 1988: Drobní savci v potravě puštíka obecného v Pošumaví. — *Lynx* 24: 5–14.
- ENGELMANN W., FRITZSCHE J., GÜNTHER R. & OBST F.J. 1993: Lurche und Kriechtiere Europas. — Neumann Verlag, Radebeul.
- DANILÁK M. & OBUCH J. 2019: Analýza potravy sovy obyčajnej na dvoch lokalitách vo Východoslovenskej pahorkatine. — Pp.: 17. In: KROPIL R. & LEŠO P. (eds.): Zborník abstraktov z 30. stredoslovenskej ornitologickej konferencie s medzinárodnou účasťou, Aplikovaná ornitológia 2019. Zvolen, 13.9.2019.
- DANKO Š. 1989: Niekoľko poznatkov o potrave sovy obyčajnej (*Strix aluco*) na východnom Slovensku. — *Buteo* 4: 93–102.
- HUDEC K. (ed.) 1983: Fauna ČSSR. Ptáci 3/I. — Academia, Praha.
- JĘRDZEJEWSKI W., JĘRDZEJEWSKA B., SZYMURA A. & ZUB K. 1996: Tawny owl (*Strix aluco*) predation in pristine deciduous forest (Białowieża National Park, Poland). — *Journal of Animal Ecology* 65: 105–120.
- KORPIMÄKI E. & NORRDAHL K. 1989: Avian and mammalian predators of shrews in Europe: regional differences, between-year and seasonal variation, and mortality due to predation. — *Annales Zoologici Fennici* 26: 389–400.
- KOWALSKI M. & LESINSKI G. 1990: The food of the tawny owl (*Strix aluco* L.) from near a bat cave in Poland. — *Bonner Zoologische Beiträge* 41: 23–26.
- OBUCH J. 1992: Obraz živočíšnych spoločenstiev v potrave sov. — *Tichodroma* 4: 35–42.
- OBUCH J. 1997: Dlhodobé sledovanie potravy sovy obyčajnej (*Strix aluco*) na Muránskej planine. — Pp.: 93–100. In: UHRIN M. (ed.): Výskum a ochrana prírody Muránskej planiny. Revúca.
- OBUCH J. 1998: Bats in food of owls in Slovakia. 14 pp. — In: Uhrin M. (ed.): 2nd International Conference on Carpatian Bats, Abstracts, Nová Sedlica.
- OBUCH J. 2001: Using marked differences from the mean (MDFM) method for evaluation of contingency tables. — *Buteo* 12: 37–46.
- OBUCH J. 2002: Cicavce (Mammalia) v potrave sov (Strigiformes) vo Veľkej Fatre. — Matthias Belivs University Proceedings. 2: 219–229.
- OBUCH J. 2003: Potrava sovy obyčajnej (*Strix aluco*) v lužných lesoch. — *Buteo* 13: 41–51.
- OBUCH J. 2004: Typy potravy sovy obyčajnej (*Strix aluco*) v Národnom parku Muránska planina. — *Reussia* 1 (Suppl. 1): 299–309.
- OBUCH J. 2011: Spatial and temporal diversity of the diet of tawny owl (*Strix aluco*). — *Slovak Raptor Journal* 5: 1–120.
- OBUCH J. & KÜRTHY A. 1995: Potrava troch druhov sov spoločne sídlacích v budovách. *Buteo* 7: 27–36.
- OBUCH J. & KRIŠTÍN A. 2004: Prey composition of the little owl *Athene noctua* in an arid zone (Egypt, Syria, Iran). — *Folia zoologica* 53 (1): 65–79.
- POLÁČEK M., BALÁŽ M. & OBUCH J. 2012: Potrava sovy obyčajnej (*Strix aluco*) v urbánnom a lesnom prostredí. — *Tichodroma* 24: 29–39.
- ZALEWSKI A. 1994: Diet of Urban and suburban tawny owls (*Strix aluco*) in breeding season. — *Journal of Raptor Research* 28: 246–252.
- ŽMIHORSKI M., BALČIAUSKIENĖ L. & ROMANOWSKI J. 2008: Small mammals in the diet of the Tawny Owl (*Strix aluco*) in central european lowland. — *Polish Journal of Ecology* 56: 693–700.

Došlo: 3.3.2025
 Prijaté: 19.12.2025
 Online: 7.1.2026